

تاریخ عثمانی انجمنی

۱ تشرین اول
۱۳۳۰

پنجمی سنہ
نومبر ۲۸

مجموعہ سی

قاضی برهان‌الدین احمد

[۲۷ مجی جزء صحیفه ۱۸۲ - ۱۷۸ دن ماہمد]

سلطان برهان‌الدین احمد مرہنہ قدر رقیبہ حاجی شاد کلدی نک وجودنی ازالہ ایلہ اعلان سلطنت ایتیش ایسہدہ انجیق محویہ تشفی صدر ایده بیله جک دہا برچوق رقبا و خصامی وار ایدی . داخلی و خارجی دشمنلرینک ایلو کلنری ارتنا خاندانندن ایکی ذات - کہ ازتسانک برادر زاده لری فریدون و ارزنجان ملکی مطہرتن در [۱] - وسیدی حسام ، شیخ نجیب ، قرہ حصار شرقی صاحبی ملک احمد و امامسیہ حکمداری حاجی شاد کلدی زاده امیر احمد ایدی .

فریدون ، سیدی حسام ، شیخ نجیب توقاد قلمہ سنہ تحصن ایتیش اولدقلرندن و حال بوکہ بونلرک کندیہ تبعیتی تشید سلطنتی ایچون الزم بولدیبتندن سلطان برهان‌الدین احمد انلرک تسخیر قبلرینہ چالیشدی . انجیق اصحاب ثلاثہ یعنی فریدون و سیدی حسام و شیخ نجیب عواقب احوالی مدرک اولدقلرندن ماعدہا دہا نائب سلطنت ایکن برهان‌الدین علیہندہ برجمیت فسادیه تشکل ایتیش اولدیغنه و کانون فتنہ نک عن قریب التہاب و اشتعالہ واقف بولدیقلرینہ مبنی مخالفتدہ ثبات ایتدیلر . سلطان برهان‌الدین احمد ہنوز قلمہ ضبط و تسخیر ایده جک آلات و وسائطہ مالک اولمادیبتندن اناسندن قلمہ قبوسنہ کوزجیلر قومق وصیق برحاصرہ ایلہ دشمنلرینکی تضییق ایتک ایلہ اکنفا ایتمکدہ وقیشی توقاد شہرندہ کچیرمکدہ ایدی .

[۷] تانار خاين کم طہرتن کندی بکری اوغلی ایدی کم اول ارطوغانک

[ارتنا] فرداشی اوغلیدر . عاشق پاشا زاده تاریخی صحیفہ ۷۸

ذکری کچن جمعیت خفیه نك مقصدی برهان‌الدینك احمای وجودیله
مغول امراسندن بابوق اوغلی علی پاشانك نیابت سلطنته کتیرلمسی
ایدی . علی بکک زوجه متروکسی علی پاشایه تزویج ایدمک وپاشاده
اوکی اوغلی نامنه حکومت ایتک مصمم ایدی . ظاهرده حاجی شادکلدی
علینه اوله رق برهان‌الدینه معاونت ایتک اوزره محمود فیج علی پاشای
عسکريله کتیرمش ایدی . فقط حربده هان هان سیرجی کبی بولونان
علی پاشا بعدالحاربه مملکته عودت ایتیه رک برهان‌الدین ایله برابر توقاده
کلش ایدی .

قلج ارسلانه اوینادینی اویونک عینی سلطان برهان‌الدین احمد
یاپلق مقرر اولغله برکون علی پاشا ، سلطانی آوه دعوت ایتدی .
دعوته اجابتله برابر اتخاذا تداییده فطانت کوسترمش اولدیندن قورولان
دوزاغه دوشمیدیکی مثللو ارباب فسادک کیملر اولدقلرینه برقاچ کون
صوکره واقف اولمش وجمله سی حقنده ظاهرده عفو وکرم معامله سی
اجرا حقیقنده ایسه وقت فرصته انتظاراً علی پاشای مطیباً وکرمماً
ماوانسه اسرا و محمود فیج واخلی نوروز وامثالی حقلرنده بغضنی اضهارله
اکتفا ایلمش ایدی .

بهار اولونجه فرصتجویان فسادک اغواسیله امامسبه دن وهر طرفدن
اشرا واشقیا سیواس حوالیسنی تمجیزه باشلاقلرندن توقاد محاصره سنی
ترک ایده رک سلطان برهان‌الدین احمد سیواسه عودت ایله دی .

توقاد قلمه سنده بولنان سیدی حسام حاجی شادکلدی نك اوغلی
امیر احمدله و تکمیل امرای اطراف ایله برهان‌الدین علینه اتفاق ایتمش
ایدی . متفقلردن امیر احمد ، سیدی حسام ونجی نك ارتق آبادده برلشدکلری
خبرینی آلان سلطان او جوارده بولنان ونجی به تعلق اولان آنجه
قلمه نی ضبط ایله کوربه بکه ویردی . متفقلر بوخبر اوزرینه خائب وخائف
متفرق اولدیلر . علی پاشا بارمبای مغول قیله سیله اتفاق ایدوب فته

وفسادہ باشلادی ایسہدہ تأثیرات مضرہ سی کورولہدی . دیگر جہتدن
 ارزنجان ملکی مطہرتن قرہ حصار شرقی صاحبی ملک احمدلہ متفقاً
 سیواس اوزرینہ حرکت ایتمکدہ اولدقلری ویوقارودہ ذکری یکن
 کیخسروک برادری ذوالنون طوتوب قتل ایتمکری خبری کلدی .
 مطہرتنک مقصدی قیلو حصارى ضبط ایتمک ایدی . قلیچ ارسلانک
 اقرباسندن شیخ محمود نامندہ برذات دھا چویک طاوارانش و مذکور
 حصارى اللہ ایتمش ایدی . بزم و رزم مؤلئی، ذوالنون مطہرتنک انشتسی
 اولدینندن بوقلی ارتکاب ایتمی موافق شیمہ انسانیت دکل ایدی
 دیور . برادرینک و برادر زادہ سنک قاتلہ خدمت ایتمک مذلتنی ارتکاب
 ایدن برشخص لہندہ انسانیتدن دمساز اولوق تجویز ایدیلوب ایدیلمہ جکی
 جای سؤلدرہ مع مافیہ بوغانلہدن سلطانہ خدمت ایدن بالکزر ذوالنون دکل
 ایدی : سراج الدین اسمندہ بردیکری دہ سلطانک حسابنہ قیلو حصارى
 استخلاص ایتمش ایدی . سلطان برهان الدین احمد متحد بولونان دشملرینی
 یکدیگردن آیرمق و صوکرہ جملہ سنی برر برر پریشان قیلمق ایچون امیر
 احمدلہ پدیرینک ولایتیلہ یعنی امامسیہ ایلہ قناعت ایتمک اوزرہ صلح اولوب توقادہ
 عزیزمت ایدی . سیدی حسام نبیک مظاهرتیلہ قلعہدن چیقوب مغولہ
 کتدی . بونلری سلطان علیہنہ اغرایہ باشلادی . فریدون سلطانہ التجا
 ایتمکدہ توقادہ قلعہ سندنہ بالکزر شیخ نجیب محصور ایدی . قائم پدیری
 قسطنونیہ امیری بایزیددن امداد آلان و سلطان طرفندن زدینہ
 مأموراً کوندربیلن امیرارتنخواصندن خواجہ یاقوتک تشویقاتنہ قاپیلان
 امیر احمدک و مغوللرک مخاصماتہ باشلامالری جہتیلہ سلطان بیوک برفلاکت
 معروض بولنیور و ہم سلطنتی ہم حیاتی ضایع ایتمک درجہ لرینہ کلپور
 ایکن خلیل اسمندہ برذوالقادرلونک فداکارنیلہ اسارتدن قورتولوب
 کوچ حال ایلہ سیواسہ دوندی . خلیلی « بولداش » عنوانیلہ تجیل
 و خلعت احسانیلہ تطیف و امراسندن صادق قالانلری دہ تکریم

و مخالف بولونانر حقلرنده ده اغماض عین ایتدی . طوپلایه بیلدیکی
 عسکرله مغوللره هجوم ایده رک برچوق غنیمت آلدی .
 امیر احمد ، سلطان برهان‌الدین احمدک ورطه دن خلاص بولوب سالماسیواس
 شهرینه داخل اولماسنی ومغوللری پریشان ایله مه سنی دویونجه « عسکر می
 معاونتکزه کتیرمش ایدم مغول عسکری اده مزه کیردی . امدادکزه
 امکان بولامادم » دیره رک اعتذار ایتدی . سلطان ده روی ملاطفت
 کوستر مه یی حاله اوفق بولدی .

سیدی حسام ید تصرفده بولونان « قرا حصار بواس » ی علی
 پشایه ترك ایدوب توقاده کیتدی . شیخ نجیبی طوتدی . لکن قلعه یی
 آلاماد یقندن آتی صالی ویروب امیر احمدک یانه عزیمت ایتدی . سلطان
 سیدی حسامله اوزلاشمنی مناسب کوردی . توقاد ضبط اولونورسه مناصفه
 تصرف ایتمک وقومنا ت سلطانه راجع اولمق اده لرنده تقرر ایتدی .
 اما سیه ملکی امیر احمد جاونقاران تاناریله متفقاً ترخاله هجوم ایتدی .
 اخی نوروز ، فریدون ، بایزید ، عثمان بك دلقادار عسکر لرله قاچدیقندن
 یالکز قالان سلطان ده بر ایکنجی تهلکه دن سمت سلامت کچه بیلمش
 و سیواسه گلش ایدی . سلطان برهان‌الدین احمده تابع بولنان ترکمانلره امیر
 احمد هجوم ایده رک بونلری رنجیده ایتمش اولدیقندن ترکمانلرده امیر احمدک
 عسکرینک کچه چکی بر بوغازی طوتمش و اوچ یوز آدمی قتل ایدوب
 عسکرینی بوزمش ایدیلر .

سلطان سیواس ده تنظیم امور ومصالح ایله مشغول اولدینی حکامده
 علینده برسؤ قصد ترتیبانی احضار اولمقده ایدی . سلطان بر معتاد جمعه
 نمازینه کیتدیکنده اوزرینه هجوم ایده چکلری استخبار اولدیقندن ارباب
 فساددن اولانلر طوتیلوب مستحق اولدقلری جزایی کوردیلر . اخی نوروز
 اعدام اولوندی . فریدون ایله محمود فیج عفو ایدلدی .
 امیر احمد برسؤ قصددن خبردار اولمغله ارباب فساد موفق اولمشلردر

امنیہ سیلہ سیواس یولنی طوتدیسہدہ امیدینک خلائی واقع اولدیفنی آکلایہ روق
معموماً یلدر قلمہ سنہ رجعت ایتدی. سلطانک عسکر چکوب اوزرینہ
مہی حرکت اولدیفنی خبر آنجه سیدی حسام ونبی ایله برابر قاچدی.
سیدی حسامی توقادده براقدی. سلطانک بختک قوتندن دشمنلری
آرسندہ وفاق مبدل نفاق اولمقدہ ایدی. نبی ایله امیر احمدک ارہسی
آچلدی. شیخ نجیب سلطانہ طرفدار اولدیفندن توقاد شہری ایله
قلمہ سی آرہسندہ مخالفت وار ایدی.

بوئاشادہ قیصریہدہ عمر اوغلی جنید حکمران ایدی. جواردہ
ساکن مغول و ترک قبائلی بوندن بیزار اولدقلرندن سلطانہ کلوب قیصریہ بی
قورتارلم دیدیلر. سلطان انلرک ملتسنی قبول ایله چادیرینی شہر خارجه
قوردوردی. اما بوایامدہ مطہرتن سیواس حدودینہ قدر اولان مالکی
آق قیونلی قتلوبک اوغلی احمد بکہ غارت ایتدیردی. سلطان دایسی
امیر یوسف چلبی بی بونلرک دفعنہ کوندردی ایسہدہ وقوع بولان محاربهدہ
شہید اولدی. بلا، بلائی ولی ایتمک بوکهنہ عالمک مقتضای قواعدندن
اولمقلہ خواجہ بکک افسادیلہ مغوللردہ ایاقلانیدیلر. واقعا سلطانک
بساتنی ایله تأدیب ایدلدیلر اما قیصریہ عزیمتی تأخر ایتدی.

امیر مطہرتن ایلبی ونامہ کوندروب سیواسہ قصد ایدنلر بندن
رخستیز اوله روق حرکت ایتشلردر دیرک اعتذار ایتدیکندن سلطان
حسب الایجاب اغماض عین ایتدی. شام تورکنلری فسادی ایلر و لتدیکندن
و وقوع بولان نصیحتہ حوالہ سمع اعتبار ایتدکلرندن انلرہ هجوم ایدوب
قنا حالہ قیردی. قورتولانلر کوچ قاچہ بیلدی. بووجهلہ یوللر و مملکت
امین اولدی.

نوبت تأدیب اما سیہ ملکی امیر احمدہ کلش ایدی. امیر مشارالیہ
توقاد قلمہ سنہ طمعاً شیخ نجیبہ مشیرہ سنی ویردی. بو حالدن سیدی
حسام مشفر اولمقلہ سلطانہ التجا ایتدی. سلطان قیش اورتہ سندہ قازآبادہ

حرکت ایتدی برمدتده اذینه پازارده مقیم اولدی. امیر احمد اماسیه دن ترخاله کلدی. سلطانک متفرق عسکرینی ازعاجه سوق سپاه ایتدیکنی دویمان سلطان، عسکر سوق ایدوب اماسیه لیری پریشان ایلمکه امیر احمد اماسیه قاچدی. سلطانده سیواسه عودت ایتدی.

برمدت کچدکن صوکره امیر احمد قسطنونیه امیری بایزیددن اوغلی اسفندیار قومانداننده اوله رق امداد آلدیغندن قومناه متوجه بولندیغنی سیدی حسام خبر کوندرد بکندن سلطانده قومناه توجه ایتدی. اورادن قاز آباه کیتدی. امیر احمد ترخاله کلدی فقط وقوعبولان محاربه ده مغلوب اولوب دوندی. سلطان زیله به کیدوب اون کون اقامت و برطرفندنده امیر احمدک حالی تفحص ایتدی. قسطنونیه دن کلن امدادی مستصحباً امیر احمدک ترخاله بونولدیکنی خبر آلدی. تلاق طرفینده طالع حرب سلطانه میل ایتدیکندن امیر احمده تعلق اولان اندیز قلعه سنی ضبط وسیدی حسامه تفویض ایتدی. سلطان بعده سیواسه متوجهاً توقاده کلوب توقاد اهاالسنک قومناه کیتلمرینی و توقاد قلعه سنک یاننده برقلعه دهانشا اولنسنی امر ایتدیکندن و ایجابی اجرا ایدلمکه برابر سلطانک خواص مقریبندن شیخ مسافرک اوقله یه محافظ تعیین ایدلمسندن شیخ نجیبک ایشی فئالشدی. سلطانه التجایه مجبوریتنی اشاعیده ذکر ایده جکز. بووقایع یدی یوز سکسان بش سنه سنده ظهوره ککش ایدی.

سلطان برهان‌الدین احمد سیواسه بولوندیغنی صبرده الوس امراسی و توشیا لیری کلوب تجدید عهده جنیدک رفع مظالمته همتی رجای ایتدیلر. جنید فریدونه مفوض بولونان «قلعه کدوک» عسکر چکدیکی وولایاته اقیما کوندردیکی سیبله ده تأدیبه مستحق اولدیغندن سلطان قیصریه یه عزیمتی تصمیم ایش ایدی. جنید قرمان ممالکنده ال اوزاتدیغندن وقوعه کلن محاربه ده جنیدک عسکری مغلوب اولدیغنی خبری سلطان

برهان‌الدین احمدک محمد نام اوغلی دنیایہ کلدیکی کون وارد اولمغله مسرت مضاعف اولدی .

قیصریہ یہ کلمش اولان جماعت حجاجی ، جنید نعم ایتک فوضیحه سنی ارتکاب ایتکله سلطان غضبناک اوله رق قیصریہ یہ حرکت ایدوب محاصره یہ باشلادی . اجرا ایدیلن برعجومه موفقیت کوریله مدیکی کبی مطهرتنک سیواسه کلدیکنی خبرالمغله قیصریہ یی بیراقوب سیواسه قوشدی . بوشهرک یاننده ظهوره کلن حربده ارزنجانیلیر مغلوب اوله رق رجعت ایتلریله تمقیب ایدوب اقتصری یاقدی اما قلمه سنی آلامادی . برقاچ رخنه آچقله اکتفا ایدوب دوندی . ذاتاً قیشده کلمش ایدی .

بو ائناده سلطان برهان‌الدین احمدجه بادی مسار برحاده رونما اولدی . شویله که قسطونیه امیری بایزیده [۱] اوغلی سلیمان پاشا عاصی اولوب بونک پیشوالقیله سلاطین عثمانیه دن خداوندکار سلطان مراد خان اولک قسطونیه ولایتی ضبط ایتک ایسته دیکندن و کورتوروم بایزید منزماً سینوبه کیتدیکندن امانیه ملکی امیر احمدک حاله فتورکلی کلمش ایدی . قسطونیه ده ظهور یافته اولان وقوعاتک تفصیلاتی آتیده تفصیل ایدیله جکدر .

بهار کلنجه امیر مطهرتنک طلبی ایله سلطان برهان‌الدین احمد بر موضع معینده بولوشدیلر . باریشوب عقد اتفاق ایتدیلر . سلطان مشارایه مطهرتنک احوالی امتحانله امور سیاسیه ده و اداره دولنده قاصرالید اولدیغنی آکلادیغنی عزیز استرابادی بیان ایتکده در . فی الحقیقه مطهرتنده برمهاتر سیاسیه و اداره موجود اولایدی سلطان برهان‌الدین احمد غضب ایتدیکی سلطنتی محافظه ایده مز ایدی . مع مافیہ مطهرتنده مغلوب اولا ، اولا غالب کلمک صنعتی الهه ایتش ایدی . مطهرتن جهنشدن امین اولونجه سلطان قیصریه جانبه عطف نظر ایدوب امرای الوسک

[۱] تواریخ عثمانیه ده کورتوروم بایزید نامیله معروفدر .

تکرر ایدن التماسرینی اسعافله قیصریه‌یه حرکت و برمدت محاصره‌دن
 صوکره ضبط ایتدی. قیصریه فتحیله سلطان برهان‌الدین احمدک کوکب
 اقبالی یوکسلیدی . ۷۸۶ . سلطان بوفتحدن صوکره سیواسه دوندی .
 شیخ نجیب بیجک قحطندن بوکاله‌رق توقاد قلمه‌سنی سلطانہ تسلیم
 ایدوب مظهر مکافات اولدی . برمدت سیواسده مکث استدیکن
 صوکره اماسیه‌یه امیر احمد زردینه کیتدی . سلطان توقاد شهرینی معمور
 ایتدیره‌رک حکومتنی سیدی حسامه تفویض ایتدی. فقط برمدت صوکره
 سلطانک مرضیسی خلاقه حرکات باغیانہ‌سی مشاهد اولمنله اولاجبس
 وتضییق وبعده عفوله مرفهاً حجه کوندرمک صورتیله تلطیف ایتدی.
 اما سیدی حسام حجه کیده چکنه فتنه اویاندرمق اوزره بنی‌نک یانته کیتدی.
 شمیدی‌یه قدر هر طرفی تخریب ایدن سلطان برهان‌الدین احمد
 همراک فوایدینی درک‌آینه توقاد وقازآبادی اعمار وزیله‌ده محکم برمدسه
 انشا ایتدیردی. بومدرسه‌بی عادلشاهه سبارش ایتدی .

(مابعدی وار)

احمد توحید